

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor závěrečné práce: Kateřina Šmídová

Název práce: Pojd', já ti to ukážu – co nás spojuje, abychom se dobře chápali?

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Magdaléna Novotná, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: Mgr. Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

Obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Akademický rok: 2023/2024

Obsah a cíl práce

Diplomová práce Kateřiny Šmídové zkoumá možnosti inkluzivně orientované výtvarné výchovy v podpoře sociálních vztahů žáků s odlišným mateřským jazykem. Zjišťuje, jaký potenciál mají umělecké postupy výtvarné výchovy v podpoře porozumění a respektu mezi žáky, konkrétně v začleňování ukrajinských žáků. Ukazuje možnosti a meze jejich vizuální komunikace s okolím. Hledá cesty, jak působit ve prospěch úspěšného začlenění ukrajinských žáček do komunity třídy. V širší perspektivě ukazuje potenciál výtvarné výchovy pro výchovu k demokracii.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

Struktura práce je logická. Výzkumná problematika je funkčně podložena výběrem teoretických východisek, nezbytných pro její pochopení. V teoretické části práce se autorka zaměřuje na aktuální legislativní rámec pro sociální začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem, který rámuje její pedagogické snahy. Představuje různé přístupy začleňování žáků – cizinců. Reaguje na aktuální, i nově se ustavující koncepty, jako jsou *kulturní kompetence*, *wellbeing*, *vizuální gramotnost*. Některé z nich svým přístupem pomáhá - v nejlepším slova smyslu - rozpracovat, př. *transkulturní dialog*, s. 76. Výzkumná část práce hledá odpovědi na otázku: *Jaký potenciál mají umělecké postupy výtvarné výchovy v podpoře vzájemného porozumění mezi žáky a konkrétně v začleňování ukrajinských žáků, kteří přicházejí do třídy bez znalosti českého jazyka?* V případové studii s prvky akčního výzkumu bylo využito pozorování, vedení pedagogického deníku, polostrukturovaných rozhovorů s ukrajinskými dívkami, vedených diskusí, tzv. focus group a výtvarné tvorby. Sebraná data byla kódována postupy zakotvené teorie a následně analyzována. Kateřina Šmídová prezentuje projekt, který lze bez nadsázky nazvat kulturním dialogem. Jde o autentickou kulturní komunikaci žáků, jejich učitelky, asistentky a paní Oxany. Projekt je zaměřen kulturně, vizuálně, participativně.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Jako klíčové kategorie výzkumu byly označeny: (a) jazykové nedorozumění, (b) strach, (c) odlišné kulturní zvyky, (d) kamarádství. „Výsledky odhalují, že výtvarná výchova efektivně podporuje komunikaci, empatii, učení jazyka a sociální integraci.“ (s. IV) „Vytváření výtvarných děl může významně přispět ke vzájemnému porozumění a posílení pocitů sounáležitosti v rámci třídního kolektivu. Velmi často také vytváří příležitosti k uznání a ocenění kulturní rozmanitosti. Dalším zdrojem podpory je jakákoli forma skupinové práce, která umožňuje společné úsilí a interakci mezi žáky, což může posílit jejich vztahy a zlepšit spolupráci.“ (s. 76)

S respektem shrnuji, že autorka uchopila výzvu ukrajinské migrace, již jako učitelka čelila, výzkumně. Obtížnou situaci nejprve zmapovala, poté navrhla, vyzkoušela a obhájila postupy, kterými vedla svoji třídu k vzájemnému kulturnímu i osobnímu poznávání a respektu. Jejího přístupu si velice vážím. Považuji ho za konkrétní ukázkou demokratického přístupu, který vede k interkulturnímu porozumění. Zároveň ho považuji za pojistku proti společenské nenávisti a politické polarizaci. Společenský přínos práce je mimořádný.

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

Pojetí výtvarné edukace je založené na konceptech vizuální gramotnosti, nikoli vizuálního umění.

Autorka využila schválené citační normy, cituje správně.

Grafické, formální a jazykové zpracování jsou ve shodě s doporučenými pravidly.

Doporučuji k obhajobě

V Praze 22.4. 2024

Mgr. Magdaléna Novotná, Ph.D.